

Damjanich János

***Császári és királyi hadapród, alszázados
Honvéd vezérőrnagy, tábornok***

***Staza, 1804. december 8. – Arad, 1849. október 6.
Élt: 45 évet***

*„Ma délután értem ide Törökszentmiklóásra, s itt találtam a rettenthetetlen
hős Damjanichot, s találtam seregét, mely bátor, mint az oroszlán, lelkesült,
mint az erény, határozott, mint az erő, s hű a hazához, mint a kardvas markolatjához.
Aki e sereget és vezéreit látja, annak kebléhez hazánk győzelme felett a kétségnek
szikrája sem férhet többé.”
/Kossuth Lajos/*

*Szerb származék, vagyontalan,
állja sorsát derekasan.
Helyén van a szíve, s esze,
velünk gurul sorskereke!*

*Felmenői mind katonák,
védték császár birodalmát.*

*Tiszt az apja és hűséges,
a pályája csillagfényes.*

*A kis Janko vézna gyermek,
gyorsan növő magas termet.
A szülei papnak szánják,
s Isten kegyébe ajánlják.*

*Tizenhat évesen lázad,
önállóan dönt és választ.
Jelentkezik a seregbe,
mely jobb, mint egy papnevelde!*

*Temesváron tanul rendet,
különleges vasfegyelmet.
S az iskola végeztével,
újoncokat Ő vezényel.*

*Hadapród, majd alszázados,
több helyen is szolgálatos.
Látni Budán, Milánóban,
s a gyönyörű Veronában.*

*Tanult, nyitott, érdeklődő,
változásban érlelődő.
Forrása a Pesti Hírlap,
talál benne mindent nyíltan!*

*Asszonya lett Emília,
a Csernovics família
zsenge, fiatal hajtása.
Jól sikerült választása!*

*Az ifjú pár hálás, boldog!
Áldják Istent és a sorsot,
'melynek sora ismeretlen,
szeszélyes és érthetetlen!*

S jó a változásnak éve,

*s bomlik egység, mint a kéve.
Telve népek sérelmekkel,
és nemzeti érzelmekkel.*

*Temesváron is van pezsgés,
kikeleti lágy szédelés.
Azaz lenne, hogyha hagynák,
erőszakkal útját állnák!*

*Ez az elve Haynaunak,
az osztrák altábornagynak.
Aki rideg, modortalan,
pökhendi és bárdolatlan.*

*„A magyar egy kutya nemzet,
mindig vágyálmokat kerget.
Éli éltét lumpenmódra,
s nem hallgat az okos szóra!*

*Munka helyett betyárkodik,
szabadságról ábrándozik.
Akárhányszor jön új század,
ura ellen többször lázad.”*

*Tisztek előtt habzik szája,
lelkülete, mint a trágya.
Azt hiszi, hogy felsőbbrendű.
Beltenyészet, félkegyelmű!*

*A sértettek megdöbbennek,
és egy kicsit megszeppennek.
Damjanich kél védelmükre,
s vigyáz a becsületükre.*

*Haynaut jól megdorgálja,
mert nemzetünk szidalmazza.
Így lesz neki haragosa,*

később pedig a gyilkosa.

*Büntetése száműzetés,
jobb, mint ötven korbácsütés!
Jelölt helye Itália,
addig meg sem kell állnia!*

*Fut a hír a történekről,
Damjanichnak hűségéről.
Tudjuk róla, rác a vére,
ám bennünk a reménysége.*

*Látja, ügyünk tiszta, jogos,
elfogadott, s alkotmányos.
A fejlődés szerves része,
melytől népnek lesz jóléte.*

*

*Felkelt Lombard és Velence,
s izzik, mint egy nagy kemence.
Függetlenség álma, célja,
volt rá erre számos példa!*

*Damjanich ezt elítéli,
az Ő álma szövetségi.
Összefogva minden néppel,
Istenfélő emberséggel.*

*E vágy egyszer nem lesz álom,
ott csillog a láthatáron.
Oszoljon hát a sötétség,
s köttessék meg újszövetség!*

*

*A kormány már hazavárja,
s indul a Hon hívására.
Szapora a keze-lába,
s megérkezik nemsokára.*

*Batthyánynál jelentkezik,
'kiról később lelkendezik.
„Barátságos és szívélyes,
kormányfőnek jó, erélyes!”*

*

*Honvéd őrnagy lett ma rangja,
s önbizalomtól nő hangja.
Szegedre megy másnap reggel,
június van, a nap perzsel!*

*Teljesült a szerény óhaj!
3. honvédszászlóalj
kapitánya lett már mától,
Mészárosnak jóvoltából.*

*Délvidékre küldik onnan,
'hol a Haza veszélyben van!
Fajtársai lázadoznak,
fosztogatnak, s gyújtogatnak.*

*Damjanich is szerb származék,
befogadott, s hálás ezért.
E szent HAZA egy oltalom,
a HÚSÉG egy szép fogalom!*

*Emberei önkéntesek,
verbuváltak, képzetlenek.
A legtöbbje faragatlan,
számukra e hely szokatlan.*

*A jó erkölcs néha sorvad,
s vannak bizony, akik lopnak!
Részegségre vetemednek,
s aztán porban fetrengenek.*

*Ezért kell a vasfegyelem,
a romlottnak nincs kegyelem!
A jó acélt tűzben edzik,
napkeltétől-késő estig.*

*Sokan folyton háborognak,
s hangot adva tiltakoznak.
Ellenállnak akaratnak,
feljebbvalói parancsnak.
A hadügynél megvádolják,
s lemondásra felszólítják.
Ám Mészáros célját érti,
s minden vádpontban megvédi.*

*

*A bizalma kamatozik!
A szerb farkas ágaskodik,
s testünk szaggatja körmével,
s játszik János türelmével.*

*Hősünk nem vár, és visszacsap,
okos, elszánt, kemény, makacs.
Kitartása példaadó,
meghökken a sok hangadó.*

*Háborgásuk lassan csitul,
s mint fáradt szél végleg halkul.
Elismerik vezérüknek,
s helyzetükkel megbékülnek.*

*Így lett ez az alakulat,
'ki a múltján már csak mulat,
szegedi had, „fehér tollas”,
vitéz tette mindig szomjas.*

*

*Damjanich a legkiválóbb
alparancsnok, s leghelytállóbb.
Kitartásban mindig jeles,
szeretetünkre érdemes.*

*Szereti a magyar népet,
Kárpát-medencei létet.
Ezért harcol oldalunkon,
s osztozik a bánatunkon.*

*Mondják, néha modortalan.
A fajtánknál sem szokatlan!
No meg durva, faragatlan,
s rossz kedvében bárdolatlan.*

*Kedveli, ha ünnepelik,
s ékes szókkal kenegetik.
Feszül benne nagy hiúság,
és jó adag férfiasság.*

*Szívlelik az „öregurat”,
'ki a haddal együtt mulat.
Közöttük Ő a nép hőse,
az életük ismerőse.*

Beszél szerbül és románul,

*magyar nyelven szíve lágyul.
Tiszta magyar érzületű,
embersége mintaszerű.*

*Tapasztalják erényeit,
s elszenvedik a gyengéit.
Egynémelykor vagdalkozó,
vagy nagylelkű adakozó.*

*Bátor, derék, tekintélyes,
az ellenségre veszélyes.
Barátaival szívélyes,
hírnevére igen kényes!*

*

*No, de halljuk vitéz tettét,
mért szerették, s mért tisztelték?
Merre szolgált, merre harcolt.
ellenfelet merre hajszólt?*

*Forogjon az időkerék!
Szemem idősíkra ránéz.
Október van, tizenhárom,
győzelem a láthatáron!*

*Törökbecsén kitüntetik,
majd Versecre áthelyezik.
Ő az őrség parancsnoka,
reszket láttán a pipogya.*

*Kilencedike, november,
deres a táj kora reggel.
János hada készülődik,*

s a szerbekkel megütközik.

Strázsa neve Táborfalva,
Bessarabics itt a gazda.
Hősiesen védekeznek,
ám a végén mind elesnek.

*S jó a magyar bosszúállás,
emberből állattá válás.
Egy tiszt aljas parancsot ad,
s foglyot gyilkol a honvéd had.*

*Csűrbe hatvan szerbet zárnak,
s a tűzkakas égig szárnyal!
Ordítóznak, s mind benn égnek,
gyűlölete van a vérnek.*

*Szemet szemért, fogat fogért,
egy életet, egy életért!
Ósi törvény mely íratlan,
ne legyen bűn bosszulatlan!*

Alibunár következik,
a harci kedv tüzesedik.
Suplikáczt vajda a vezér,
gyors győzelmet remél, s ígér.

*Mindez bejött, de fordítva,
s menekülnek ők ordítva,
fejveszetten, poggyász nélkül.
Még a vén nap is megrémül!*

*Ég a helység minden háza,
s két egyháznak irattára!
Riadalom a szerbek közt,
folyik a vér, s a bánatkönny.*

***Károlyfalván** téli tájon,
madár sem ül odvas fákon.
A szerbekkel mind elmennek,
menekülve útra kelnek.*

*Damjanich int, s tovább halad,
neki ez egy könnyű falat.
Jarkovácra most érkezik,
s a lakókban nem kétkedik.*

*Jóhiszemű, s ott megszállnak,
ahol majdnem rá is fáznak!
A kedvesség csupán álca,
hiszen körbe vannak zárva!*

*A szerb csapat majd tízezer
a magyar meg épp négyezer.
A háziak sem tétlenek,
jelre kapnak majd vérszemet.*

*S kakasszóra, virradóra,
kezdődik a fegyverpróba.
Puska durran, s a kard csörren,
alvó ébred és megdöbben.*

*Védekeznek, menekülnek,
s erdő alján egyesülnek.
S megfordulnak támadásra,
a végső leszámolásra.*

*Leiningennél már taglaltam,
hogy mindenki lankadatlan.
Harcolnak az életükért,
a Hazáért, s szerelmükért.*

*Elszántságuk bizonyítják,
s a szerbeket kiszorítják,
Legyilkolják a foglyokat,*

s felgyújtják a házaikat.

*

*Kossuth látja jó katona,
lett egy újabb tábornoka!
'Ki rendkívül tehetséges,
határozott, eredményes.*

*Negyvenkilenc januárja,
jön a télnek újabb árja!
Pancsova szerb darázsfészek,
mely létünkre túl veszélyes!*

*Kiss tábornok megtámadja,
s az életét majd ott hagyja!
A parancsnok tehetetlen,
ez a tábor verhetetlen?*

*Kiss Ernőt ma lemondadják,
s helyét Damjanichnak adják.
'Ki a harctéren veretlen,
ez másoknak érthetetlen.*

*Kijelölve a feladat,
ám helyébe újabb akad.
Átértékelve a helyzet,
az orosz jön, s földet renget!*

*Észak felé kell vonulni,
Szolnoknál kell egyesülni!
Ez a parancs, indulni kell,
szívben érlelt jó reménnyel.*

*Damjanich ma levelet ír,
gondolata tiszta és nyílt.
Minden szava igaz, s kemény,
a címzettje, a szerb vezér.*

*„Kuzman Todorovics Úrnak!
Ön még békejobbot nyújthat,
s megbékélhet e nemzettel,
tisztességes feltétellel.*

*Szövetkeztek az osztrákkal,
s Önöknek ez nagy kockázat,
mert a Habsburg császár zsarnok,
szavát nem tartó akarnok.*

*Délen, e terület része
Szentkorona egészének.
Bitorolni nincsen joga,
ez Önnek is az otthona!*

*S hazája még más népeknek,
kiket a sors nem kényeztet.
Egy az utunk, az érdekünk,
szabadon csak úgy élhetünk,*

*ha egymással összefogunk,
s közös célokért harcolunk.
Vegye e tényt fontolóra,
s hallgasson az intó szóra!*

*Kíméljük a civileket,
adjunk nekik tiszteletet!
Szenvedtek ők már eleget,
legyen számukra kegyelem!”*

*

*Megy Damjanich jelölt útján,
nincs ki oldjon lelki búján.
Hideg szél fúj Bánság felett,
a Délvidék már elesett!*

*Irány **Arad**, 'hol a gond nagy.
Gál Miklós a vezérőrnagy.
'Ki a várat körülzárja,
ám nem tudja, hol a zárja!*

*Benn fészkel egy osztrák sereg,
az ott lakó nem kesereg!
Van épp elég muníció,
s dús az élelem porció.*

*A Damjanich hadtest segít.
Hú de nehéz, a mindenit!
Otthon maradt a vár kulcsa,
nem készültek várostromra!*

***Törökszentmiklós** az irány.
S február végén, délután
megérkeznek és megszállnak,
s ruhástól a csúrben hálnak.*

*S jönnek dicső, fényes napok,
s élesednek a kardlapok.
No, de vegyük szép sorjában,
mi történik valójában?*

*Március öt. Reggel lábon,
nincs ellenség láthatáron.
Vécseyvel készülődnek,*

megfontoltan, felelősen.

Szolnok városát beveszik,
az osztrákot elkergetik!
S két hadosztályt gyúrnak egybe,
s vágnak újabb sikerekre.

*S jó a tavaszi hadjárat,
az idő a fénnel vágtat.*
Tápióbicske, Isaszeg,
s **Vácott** az osztrák rajtaveszt.

Majd **Nagysalló és Komárom,**
magyar zászló áll a váron!
Zöldellik a falombozat.
illatos szellő simogat.

*Újra felcsillan a remény,
'melyhez egy kis siker elég.*
Ám ez dicső, jó sorozat!
Egy legény vígan tárogat.

*Damjanichot úgy szeretik,
hogy lelkükkel felvértezik.*
Ő is gondoskodik róluk,
ha van ügyes bajos dolguk.

Sokszor velük eszik, iszik.
létét istenségnek hiszik.
Sokan tűzbe mennek érte,
a szeretet pontos mérce!

*Görgeit is megismeri,
szaktudását elismeri.*
Mebízik fővezérében,
vezetői erényében.

Görgei is megszereti,

*képességét értékeli,
s kéri, legyen helyettese,
jöjjön vele **Debrecenbe!***

*

***Olmütz** után válaszáton,
az értelem egyensúlyoz.
Kérdi, mi a helyes lépés,
cselekvés, vagy köldöknézés?*

*A Habsburg-ház trónfosztása,
ismétlődik harmadjára.
Számunkra ez kényszerpálya,
folytatódó nemzetdráma.*

*Damjanich ezt tisztán látja,
Kossuth lépését már várta.
A Habsburgok megfontoltan,
galád módon megcsonkoltak.*

*

*János hősünk keseredett.
„Nem lehetünk alávetett!
Inkább halál, mintsem rabság,
remény is van, igaz, halvány!”*

*Április hó vége táján,
törés keletkezik lábán.
Kettévált a jobb bokája,*

véget ért a tiszti pálya?

Komáromban, s később Pesten,
*a kórházban gyógyul, serken.
Majd **Aradon** lábadozik,
s benn a várban csontosodik.*

*Ő lett a Főfelügyelő,
mulasztásokat felfedő.
Kossuth állította oda,
számára e hely szálloda.*

*Perczel Miklós a kapitány,
s talál nála egy-két hiányt.
Az ezredest lecsukatja,
így lett rab a házigazda!*

*Jő a háborúnak vége,
dermed, s lapul a föld népe.
A szép remény veszni látszik,
árny a fényre már vadászik.*

*Tovább él majd a függőség,
nem születhet függetlenség!
Másfél évig bízunk benne,
de a hitünk mára zsenge.*

*

Arad ősi magyar város,
híresség élt benne számos!
Támadja a balszerencse,
sorsa el van már rendelve!

*Kossuth itt van és cselekszik,
a megoldásra törekszik.
S átadja a főhatalmat
Görgeinek, 'ki választhat*

*osztrák és az orosz között.
A seregünk felőrlődött!
A feladat fel van adva,
fővezérnél van a labda.*

*Artúr mindent jól megfontol,
a haderőnk kevés, s csonkolt.
Legyünk hősök, s vesszünk mind el,
önemésztő tüzes hittel?*

*Vagy mentjük meg a menthetőt,
jövőt termő életerőt,
hogy majd egykor lángra gyúlva,
megpróbáljuk megint újra?*

*

*Orosz előtt kapitulál,
sokak szerint ez árulás!
S első perctől már dorgálják,
minden váddal megdobálják.*

*Damjanich is ugyanígy tesz,
az osztráknak foglya nem lesz!
Orosz kézbe adja kardját,
lázrózsapír lepi arcát.*

*Szíve táján keményedik,
kegyelemben reménykedik.
Testét sújtja a fájdalom,
kínkeserves, gyalázatos.*

*A cár szavát nem tartotta,
Habsburgok kezére adta.
'Kik éltétől megfosztották,
s bitófára akasztották.*

*